

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

kultuurikorralduse õppekava

Karoliina Arus

VAHEAJALAAGER "TEATRIDEKTEIIVID"

Loov-praktiline lõputöö

Juhendaja: Katrin Vask, MA

Tartu Mänguasjauuseumi publikuprogrammide kuraator

Kaasjuhendaja: Jorma Sarv, MA

TÜ VKA kultuurikorralduse programmijuht

Viljandi 2022

Sisukord

1. Organisatsiooni analüüs	5
1.1. Organisatsiooni ajalugu	5
1.2. Organisatsiooni kirjeldus	5
1.3. Organisatsiooni missioon, visioon ja eesmärk	7
1.4. Organisatsiooni struktuur	10
2. Vaheajalaager "Teatridetektiivid" korraldusprotsess	11
2.1. Sündmuse kirjeldus ja eesmärgid	11
2.2. Korraldusprotsess ja tööde jaotus	12
2.3. Turundus ja sponsorlus	13
2.3. Eelarve	14
2.4. Riskianalüüs	15
2.5. Sotsiaalmajanduslik mõju	16
3. Refleksioon	16
Kokkuvõte	18
Kasutatud allikad	19
Lisa 1. Kodulehel olev reklaam laagriks	21
Lisa 2. Sponsorkiri	22
Lisa 3. Riskianalüüs laagriks	23

Resümee:**Vaheajalaager "Teatridetektiivid"**

Antud töö annab ülevaate vaheajalaagri "Teatridetektiivid" korraldamisest 2022. aasta esimeses pooles ning laagris toimunud aprillis 2022. aastal. Töö koosneb kolmest osast: Tartu Mänguasjamuuseumi kui organisatsiooni analüüs, lastelaagri "Teatridetektiivid" korraldamisprotsessi kirjeldus ja lõpuks eneserefleksioon.

Võtmesõnad: lastelaager, huvitegevus, muuseum, laagrikorraldus

Abstract:**Camp "Theater Detectives"**

This work provides an overview of the organization of the camp "Theater Detectives" in the first half of 2022, and the camp itself in April 2022. The work consists of three parts: an analysis of the Tartu Toy Museum as an organization, a description of the process of organizing the children's camp "Theater Detectives" and finally self-reflection.

Keywords: children's camp, hobbies, museum, camp organization

Sissejuhatus

Käesolev töö on minu loov- praktilise lõputöö vaheajalaagri “Teatridetektiivid” teoreetiline osa. Laager toimus Tartu Mänguasjamuuseumis 2022. aasta kevadvaheajal ning kestis kolm päeva. Laagreid on Mänguasjamuuseumis korraldatud juba 10 aastat, kus käivad kohal algklasside lapsed. Seekordne laager keskendus müsteeriumi lahendamisele.

Antud töö koosneb kolmest osast. Esimeses osas annan ülevaate organisatsioonist, kus laager toimus. Analüüsin Tartu Mänguasjamuuseumi missiooni, visiooni, eesmärke ning antud organisatsiooni struktuuri. Teises osas on kirjas laagri korraldusprotsess, mis hõlmas laagri teema väljamõtlemist ja kokkupanemist ning turundust ja sponsorlust. Kolmandas osas on minu kogemus ehk eneserefleksioon.

1. Organisatsiooni analüüs

1.1. Organisatsiooni ajalugu

Tartu Mänguasjamuuseumi tekkeks saadi inspiratsiooni Tartu Linnamuuseumis üleval olnud näitusest „Mängime koos“, mida sai näha 1. detsembrist 1990ndast aastast kuni märtsini 1991. Näitusega sooviti näidata, et ka mänguasjadel on ajalugu ning tutvustada erinevaid mänguasju. Huvi näituse vastu oli suur, mistõttu tekkis mõte rajada mänguasjamuuseum. Tartu Mänguasjamuuseum avati 28. mail 1994. aastal munitsipaalmuuseumina, mis kuulus Tartu linnale. Muuseumi esimesed ruumid asusid Toomemäe nõlval asuvas hoones aadressil Lai 1. Ruumide kitsaks jäämise tõttu koliti 2003. aasta lõpul spetsiaalselt muuseumi jaoks renoveeritud vanasse puumajja, mille aadress on Lutsu 8. Seal avati 13. märtsil 2004. aastal uus püsiekspositsioon ning mängu- ja meisterdamistuba. Muuseumi käsutusse anti ka kõrvalmaja, kus paiknevad kogud ja tööruumid. 2. detsembril 2005. aastal avati muuseumi õuel paiknevas endises töllakuuris filmi- ja teatrinukkude maja, kus pandi vaatamiseks välja 2000. aastal OÜ-lt Nukufilm kingituseks saadud haruldane kollektsioon Eesti nukufilmide nukkudest ja rekvisiitidest. 30. mail 2010. aastal avati Tartu Mänguasjamuuseumi kompleksis teatrimaja Teatri Kodu, milles asuvad teatrisaal, lastestudio ja väike muuseumiosa. (Muuseumi ajaloost, *s.a.*)

Nii Mänguasjamuuseumi kui Teatri Kodu hooned on pika ajalooga ning kuuluvad Tartu vanimate säilinud puitehitiste hulka, mõlemad hooned ehitati 18. sajandil. Teatri Kodu hoonel on säilinud barokkstiilis portaal ja uks, mis on ainus taoline säilinud portaal Tartus ja omab suurt muinsusväärtust. (*ibid.*)

1.2. Organisatsiooni kirjeldus

“Organisatsioon on teadlikult koordineeritud sotsiaalne üksus, mis koosneb kahest või enamast inimesest ja teadlikel alustel funktsioneerides viib ellu kindlaid eesmärke” (Nurmoja, 2003, lk 5).

Organisatsioonid jaotatakse formaalseteks, mitteformaalseteks, primaarseteks ja sekundaarseteks organisatsioonideks. Formaalsed organisatsioonid on ametlikud, millel on

iseloomulik kindel struktuur ja eesmärgid ning seosed töötajate vahel on selgelt määratletud. Mitteformaalsed organisatsioonid on mitteametlikud organisatsioonid, millel on iseloomulik struktuuri puudumine. Primaarsetesse organisatsioonidesse kuuluvad inimesed põhjusel, et neile meeldib koos olla. Nendes organisatsioonidesse kuuludes saadakse emotsionaalset rahuldust. Sekundaarsetesse organisatsioonidesse koondutakse pigem materiaalsetel ajenditel. Seal on liikmetele oluline tulemus, mille nimel töötatakse. (Kreegimäe, 2012)

Tartu Mänguasjamuuseum on Tartu Linnavalitsuse hallatav muuseum, mis tegutseb kultuuriosakonna haldusalas. Mänguasjamuuseumi juurde kuulub teatrimaja Teatri Kodu. (Tartu Mänguasjamuuseumi põhimäärus)

Tartu Mänguasjamuuseum on olemuselt pere- ja kultuurikeskus, mis korraldab peamiselt lastele ja peredele suunatud üritusi, näitusi, muuseumitunde, ekskursioone ning teatrietendusi. Lisaks kogutakse, säilitatakse ja uuritakse mänguasju ning lastekultuuriga seotud materjale. Küllastajatele on avatud püsiekspositsioon, ajutised näitused, teatrinukkude muuseum, mängutuba, lastestudio, kohvikunurk ja väikesed suveniiripoed. Suvisel ajal on võimalik tegevusi läbi viia siseõues. Muuseumi tegevust finantseeritakse Tartu linna eelarvest ning muuseumi omatuludest, mis moodustavad ca 30-35% kogueelarvest. (Tartu Mänguasjamuuseumi strateegiline arengukava aastateks 2019-2023, 2019, lk 5)

Tartu Mänguasjamuuseumi põhimääruse järgi tegeleb Mänguasjamuuseum:

- 1) mänguasja- ja lapsepõlvkultuuriga seotud materjalide kogumise, uurimise, säilitamise ja üldsusele vahendamise teaduslikel, hariduslikel ja elamuslikel eesmärkidel;
- 2) multifunktsionaalse laste- ja perekeskuse arendamisega, mis toetab kultuurihuvi, loovuse ja eneseväljenduse arengut ning aitab kaasa põlvkondadevahelise sideme tugevdamisele;
- 3) etenduskunstide erinevate valdkondadega seotud harivate ja elamuslike ürituste ja programmide läbiviimisega Teatri Kodus. (Tartu Mänguasjamuuseumi põhimäärus)

Tartu Mänguasjamuuseumi näol on tegemist formaalse organisatsiooniga. Neile on samuti iseloomulik kindel struktuur ja eesmärgid ning seosed töötajate vahel on määratletud.

1.3 Organisatsiooni missioon, visioon ja eesmärk

“Missioon on juhised, mis määrab mida, kelle heaks ja miks tehakse, õigustab organisatsiooni loomist, olemasolu ja on seotud asutuse tuumikkompetentsi ning väärtustega (Uverskaja ja Papp, 2012).”

Õpiobjektis “Organisatsiooni alusuuring infoauditi läbiviimiseks” on Uverskaja ja Papp (2012) välja toonud, et missioon peaks:

- 1) selgelt määratlema ettevõtte toodete ja teenuste olemuse
- 2) peegeldama organisatsiooni liikmete huvi
- 3) määratlema ettevõtte turu ja kliendid
- 4) määratlema uskumused ja väärtused, mille järgi ja kuidas peaks organisatsiooni liikmed toimima
- 5) määratlema tehnoloogia, mida kasutatakse
- 6) määratlema organisatsiooni arengupoliitika
- 7) olema määratletud nii üldiselt, et oleks paindlik, kuid siiski piisavalt täpselt, et võimaldaks seada prioriteete
- 8) olema sisutihe, põhjalik – meeldejääv, kuid siiski nii täpne, et organisatsioon oleks identifitseeritav
- 9) huvirühmadele mõistetav nii ideeliselt kui ka terminoloogiliselt
- 10) olema uskumisväärne ja mõõdetav – väljendatud konkreetsete terminitega, realistlik.

Lisaks tuuakse välja, et organisatsiooni missioonist selgub:

- 1) Kelle vajadusi rahuldatakse (kliendid)
- 2) Milliseid vajadusi rahuldatakse (tarbijad)
- 3) Kuidas neid vajadusi rahuldatakse (põhilised oskused)

Tartu Mänguasjamuuseumi strateegiline arengukavas on kirjas Tartu Mänguasjamuuseumi missioon, visioon ja väärtused aastateks 2019-2023.

Missioon on sõnastatud järgmiselt: “Tartu Mänguasjamuuseum on armastatud külustuspaik kõigile, kes tahavad nautida, mõtestada ja meenutada lapsepõlve ning arendada ennast ja oma lapsi ajaloolises hubases keskkonnas. Muuseum inspireerib erinevaid põlvkondi ühiselt aega veetma, tundma huvi kultuuripärandi vastu ning looma positiivseid

elamusi.” (Tartu Mänguasjamuuseumi missioon, visioon ja väärtused aastateks 2019-2023, 2019, lk 11)

Võib öelda, et missiooni definitsiooni järgi on Mänguasjamuuseumil selgelt määratletud ettevõtte teenuste olemus ning ettevõtte turu ja kliendid. Kõike, mis antud definitsioon välja toob nende missioonis ei kajastu. Missioon pole otseselt mõõdetav ja jääb puudu põhjalikkusest. Küll aga on välja toodud kelle ja milliseid vajadusi rahuldatakse ning kuidas seda tehakse.

Organisatsiooni visiooni on defineeritud kui vaadet organisatsiooni tulevikule. Visioon peegeldab organisatsiooni strateegilisi kavatsusi ja näitab, milliseks organisatsioon tahab kujuneda pikaajalises perspektiivis. “Visiooni keskseks elemendiks on organisatsioonile olulised väärtused ja sobivad käitumisstandardid.” (Uverskaja ja Papp, 2012)

Mänguasjamuuseumi visioon on sõnastatud järgmiselt: “Tartu Mänguasjamuuseum on Euroopa unikaalseim perekeskus: usaldusväärne ja omanäoline kohtumispaik, kus on võimalik end tunda turvalise ja õnnelikuna ning mis pakub küllastajate ootustele vastavaid tegevusi. Väärtustena on välja toodud kooskasvamine, lapselik mängurõõm, inimlikkus, hoolivus, sõbralikkus.” (Tartu Mänguasjamuuseumi strateegiline arengukava aastateks 2019-2023, 2019, lk 11)

Muuseumi visioon läheb hästi kokku antud definitsiooniga. Välja on toodud nii väärtused kui ka see, milliseks organisatsioon kujuneda soovib.

Kokkuvõtteks on Tartu Mänguasjamuuseumi missioon ja visioon sõnastatud piisavalt selgelt ning ka küllastajatel on võimalik aru saada, mida on muuseumilt oodata ja mida nad pakuvad. Väärtused tunduvad hästi kokku minevat Mänguasjamuuseumi olemusega. Organisatsiooni eesmärgid defineeritakse kui tulevast seisundit, mida ettevõttes saavutada tahetakse. Organisatsiooni eesmärgid jagunevad järgmiselt:

- 1) “Ettekujutuslikud eesmärgid ehk organisatsiooni juhtide nägemus sellest, kuhu tahetakse jõuda. Need on organisatsiooni seisukohast kõige olulisemad eesmärgid.
- 2) Saavutatavad eesmärgid ehk eesmärgid, milledele kindlat saavutamise aega pole määratud.
- 3) Vahetud eesmärgid ehk eesmärgid, mis on planeeritud kindlaks ajaks.”

(Kreegimäe, 2012)

Tartu Mänguasjumuuseumi strateegilises arengukavas on välja toodud strateegilised eesmärgid valdkonniti perioodiks 2019-2023. Toon näitena välja kolm valdkonda ja selle eesmärgid.

1. Valdkond: “Mänguasjumuuseum on peresõbralikkuse, koduse ja lahke õhkkonna ning omanäoliste ja inspireerivate sündmuste ja teenuste poolest Eesti silmapaistvaim laste- ja perekeskus.”

Selle saavutamiseks soovitakse regulaarselt pakkuda väikelastega peredele suunatud etendusi, luua uut ekspositsiooni või mänguala, mis tutvustab Mänguasjumuuseumi, korraldada nostalgiatunnet tekitavaid näituseid ja sündmusi, uuendada püsiekspositsiooni ja mängutuba ning külastajate käitumisharjumusi ja vajadusi analüüsida. (Tartu Mänguasjumuuseumi strateegiline arengukava aastateks 2019-2023, 2019, lk 12)

2. Valdkond: “Mänguasjumuuseum teeb süsteemset koostööd haridusasutustega toetamaks formaalhariduslikku õpet ning laste ja täiskasvanute igakülgset arendamist. Lisaks põhitemaatikale peab muuseum au sees ja annab külastajatele, eriti lastele edasi elu põhiväärtused. Seetõttu on muuseum hinnatud kogemusõppekeskus.”

Selle saavutamiseks soovitakse läbi viia regulaarseid haridustegevusi ning korraldada sündmusi, mis toetavad väärtuskasvatust ning lähtuvad kogemusõppe põhimõtetest, pakkuda muuseumiõppe võimalusi, siduda muuseumiprogrammi alushariduse ja kooliprogrammiga ning osaleda koostööprojektides, milles võtaks osa külastajad väljaspool Tartumaad. Samuti otsida uusi koostöövõimalusi erinevatelt elualadelt ja valdkondadest. (Tartu Mänguasjumuuseumi strateegiline arengukava aastateks 2019-2023, 2019, lk 15)

3. Valdkond: “Mänguasjumuuseum hoiab ja arendab oma töötajaid, et toetada nende loovust, motivatsiooni ja meeskonnavaimu. Muuseum koolitab nii noori töötajaid ja praktikante kui ka väärtustab kogemustega töötajaid, mille tulemuseks on õnnelike töötajate keskus.”

Selle jaoks soovitakse toetada töötajate toimimist ühtse meeskonnana ning võimaldada neil kasvatada loovust, leida inspiratsiooni ja vältida läbipõlemist, ühiselt kavandada tegevusi, luua muuseumi vajadustele vastava personalistruktuuri ja töökorralduse ning töötajatele konkurentsivõimelise töötasu maksta ning neid tunnustada ja toetada. Samuti võimaldada praktikantide vastuvõtmist ning otsida appi vabatahtlikke, mistõttu saaks

muuseumi juurde tekkida uusi töötajaid, toetajaid ja abilisi. (Tartu Mänguasjamuuseumi strateegiline arengukava aastateks 2019-2023, 2019, lk 16)

Võib öelda, et kõik nende väljatoodud eesmärgid on planeeritud kindlaks ajaks ehk aastaks 2023 panustatakse, et need eesmärgid on saavutatud. Välja on toodud ka ettekujutuslikud eesmärgid nagu panustada töötajate tervisesse ja pidada tähtsaks nende heaolu. Väljatoodud eesmärgid on mõõdetavad ja selgelt arusaadavad. Iga valdkonna alla on toodud mitu realselt läbi viidavat eesmärki. Lisaks on välja toodud mõõdikud töötaja rahulolu suurenemise, haridusprogrammides osalenud õpilaste ja külastajate arvu kohta, kui palju võiksid need iga aastaga kasvada. Eeldatud on iga aastast kasvu kõigis numbrites, kuid kuna arengukava on tehtud enne ülemaailmset Covid-19 pandeemiat, siis on mõistetav, et prognoositud tulemused, nt külaliste arvu kohta, mis tegelikult vähenesid, ei saanud täituda, sest neid polnud võimalik ette näha.

1.4. Organisatsiooni struktuur

“Organisatsiooni struktuur on formaalne süsteem reeglitest, ülesannetest ja võimusuhetest, mis kontrollib seda, kuidas inimesed teevad koostööd ja kasutavad olemasolevaid ressursse organisatsiooni eesmärkide elluviimiseks (Uverskaja ja Papp, 2012)”

Veel võib organisatsiooni struktuuri defineerida kui organisatsiooni skemaatilist ülesehitust, mis näitab, kuidas inimesed on grupeerunud (Nurmoja, 2003 lk 5).

Organisatsiooni struktuur peegeldab viisi, kuidas organisatsioonis on korraldatud tööjaotus ja töötajate vastutused. Lisaks formaalsetele suhetele on oluline roll organisatsioonis mitteformaalsetel suhetel ehk mitteformaalsel struktuuril. (Uverskaja ja Papp, 2012)

Tartu Mänguasjamuuseumis ja Teatri Kodus töötab kokku 14 inimest. Enamus neist töötab nii muuseumi kui Teatri Kodu poolel, kuid paar inimest töötab ka ainult Teatri Kodu poolel. Tööjaotus on mõlemal poolel jagatud selliselt, et töötajad teevad neid ülesandeid, mida on parasjagu vaja. Selles organisatsioonis vahejuhid puuduvad ja kõik alluvad otse direktorile. Järgnevas loetelus on toodud välja kõik organisatsiooni töötajad.

Tartu Mänguasjamuuseumit juhib direktor, kelle alluvusse kuuluvad:

- Arendusjuht

- Majandusjuht
- Kunstiline juht
- Teadur
- Peavarahoidja
- Haridusprogrammide kuraator
- Publikuprogrammide kuraator
- Mängutoa kuraator
- Administraator
- Giid-klienditeenindaja
- Teatri Kodu etenduste juht
- Teatri Kodu administraator
- Heli- ja valgustehnik

Ainult Teatri Kodu poolel töötavad Teatri Kodu etenduste juht, Teatri Kodu administraator ning heli- ja valgustehnik. Võib öelda, et Mänguasjamuuseumi struktuur on üsna lihtne, kuna puuduvad keskastmejuhid.

2. Vaheajalaager "Teatridetektiivid" korraldusprotsess

2.1. Sündmuse kirjeldus ja eesmärgid

Õpilastele mõeldud laagreid korraldab Mänguasjamuuseum koolivaheaegadel veebruaris, aprillis, juunis, augustis ja oktoobris. Laagreid on korraldatud juba 10 aastat. Iga kord on erinev teema ning laagrid kestavad alati kolm päeva. Laagrid on mõeldud 7-11-aastastele lastele ning grupid hoitakse väikesed ehk 15-17 kohta. Oodatud on ka erivajadusega lapsed, kellel peab kaasas olema saatja. Tegemist on linnalaagriga ehk lapsed lähevad iga päeva lõpus koju. Covid-19 pandeemia ajal ei saanud laagreid korraldada, sest muuseumid olid kinni ja keelatud oli huvitegevus, mille alla käivad ka laagrid. Üleriigiliste piirangute tõttu jäi ära kaks laagrit nii 2020ndal kui 2021. aastal.

Seekordne laager kandis pealkirja "Teatridetektiivid" ning leidis see aset 25.-27. aprillil. Iga laagripäev kestis kokku neli tundi, kuhu sisse jäi ka lõuna. Igal päeval oli oma teema ja kindlad tegevused. Esimesel päeval oli salakirja päev, kus lapsed pidid salakirjadest

aru saama ja neid ka ise tegema ning katsetada sai ka piimakirja. Teisel päeval meisterdati endale periskoop ja kolmandal päeval oli suur aaretejaht koos müsteeriumiga. Lisaks sellele oli viimasel päeval laagrit kokkuvõttev tagasiside ring ning lõpetuseks said lapsed vaadata ringi muuseumis. Kõigil laagripäevadel said õpilased ka mängida ning ise lõunat valmistada. Seekordses laagris oli kokku 17 last, kelle seas oli ka üks erivajadusega laps koos saatja

Projektidel on eesmärk ehk selgelt defineeritud sihid ja nad algatatakse selgelt määratletud eesmärkide saavutamiseks. Eesmärkide püstitamiseks on tarviklik vajadusi eelnevat analüüsida. (Projektijuhtimine, *s.a.*, lk 31)

Laagri esimeseks eesmärgiks oli, et lapsi tuleks laagrisse kokku vähemalt 15, mis sai ka ületatud. Teiseks eesmärgiks oli, et lastele meeldiks laager ning neil oleks tegevused huvitavad. Laagri viimasel päeval selgus, et lastele laagris meeldis ning eriti jäädi rahule aarete jahiga. Lisaks sellele avaldasid enamus lapsi soovi ka järgmisesse laagrisse tulla. Kolmas eesmärk on pikaajalisem ning seisneb selles, et aarete jaht, mida laagris läbi viisime, jääks Mänguasjamuuseumisse eraldi muuseumitunnina, mida saab reklaamida välja koolidele klassiõhtu sisustamiseks. Seekordne laager oli selle idee katsetuseks ning kuna see meeldis lastele kõige rohkem, siis võetaksegi aarete jaht eraldi üritusena kavasse.

2.2. Korraldusprotsess ja tööde jaotus

Mina liitusin Tartu Mänguasjamuuseumiga jaanuaris ning tutvusin publikuprogrammide kuraatori ning Teatri Kodu etenduste juhiga. Seal tutvustati mulle ruume ning näidati, mis võimalused muuseumil on. Järgmisel korral kohtudes andsin teada oma ideedest, mida võiks muuseumis korraldada. Üks ideedest, mida ma välja käisin oli mõrvamüsteeriumi korraldamine, mida ka mujal Eestis teenusena pakutakse. Tõin ka välja selle, et Mänguasjamuuseumi jaoks võiks müsteerium seotud olla vargusega, sest tegemist on siiski enamjaolt lastele suunatud asutusega. Müsteeriumi mõte neile meeldis ning publikuprogrammide kuraator pakkus välja, et teha müsteerium aprillikuu laagri käigus. Minu ülesandeks jäigi peale seda mõelda, mis laagris täpselt toimuma hakkab ning lisaks mõelda müsteeriumi peale. 1. aprillil sain kokku publikuprogrammi ja haridusprogrammi kuraatoritega ning pörgatasime ideid, mida igaüks mõelnud oli. Arutasime, mida võiksid lapsed meisterdada ja missuguseid salakeeli õppida ning mõtlesime aaretejahi logistikat ning käisime läbi vihjete kohad. Sellega sai põhiline tegevuskava paika. Mina mõtlesin veel välja ka müsteeriumi teksti, mida aaretejahi algul ette lugesin. Tekstis oli kirjas tutvustav tekst

lastele, et kus kohast on pärit kaelakee, mis kaotsi läheb ja kirjeldatud väljamõeldud tähtsat isikut, kes seda kannab.

Peale tegevuskava välja mõtlemist panin kirja, mis meil laagri läbiviimiseks jaoks vaja läheb ning mida on vaja ette valmistada. Kolme päeva menüü mõtles välja haridusprogrammide kuraator ning tema käis ka nii söögitegemiseks vajaminevat materjali kui ka laagri jaoks vajalikke tarvikuid ostmas. Enne laagrit valmistasime me haridusprogrammide kuraatoriga kahel päeval laagrit ette. Sättisime laudad, otsisime välja kõik vajaliku ja valmistasime sildid aaretejahi jaoks. Iga laagripäeva algul kontrollisin lapsi nimekirja järgi ja esimesel päeval panin kirja ka mitme päeva eest makstakse. Laager toimus Teatri Kodu ruumides, mille toimumise ajal olime kuraatoritega kolmekesi kohal ja viisime seda koos läbi. Seletasime lastele, mis ülesandeid ja kuidas neid teha ning aitasime neid söögitegemise juures. Jälgisime laste tegevusi ning laagri lõpetuseks küsisime, kas ja mis lastele laagri juures meeldis.

Meie korraldustiim oli kolmeliikmeline, kus lisaks minule oli haridusprogrammide kuraator ja publikuprogrammide kuraator. Ma tegelesin sponsorite otsimisega ja mõtlesin välja turundusteksti, mõtlesin välja müsteeriumi temaatika ning panin kirja laagriks vajaliku. Publikuprogrammide kuraator tegeles laagritesse registreerunutega ning arveldamisega. Haridusprogrammide kuraator vastutas selle eest, et kõik laagriks vajalik oleks olemas. Kolmekesi mõtlesime välja, kuidas hakkavad laagripäevad täpsemalt välja nägema ning mõtlesime, missugune saab olema aarete jaht. Mina ja haridusprogrammide kuraator tegime laagriks ettevalmistusi ning kõik koos viisime laagrit läbi, peale mida toimus laagrijärgne koristus.

2.3. Turundus ja sponsorlus

“Sündmusturundus on organisatsiooni korraldatud ürituste kaudu turundussõnumite edastamine sisemistele ja välimistele sihtrühmadele.” “Laiemalt on sündmusturundus igasugune organisatsiooniga seotud eesmärgipärane ja planeeritud ning koordineeritud sündmus, mis kannab endas organisatsiooni sõnumit valitud sihtrühmadele.” (Kruusvall, *s.a.*)

Laagri sihtgrupp oli 7-11- aastased algklasside lapsed, kes elavad Tartus või Tartumaal.

Laagri näol on tegemist juba traditsioonilise üritusega, kuhu tulevad tihti ka need lapsed, kes

on seal juba eelnevalt käinud. Kohti laagris on ka suhteliselt vähe, mistõttu ei vaja laager suuremat turundamist. Laagri reklaamimiseks kirjutasin turundusteksti, mis läks Mänguasjamuuseumi kodulehele ning ürituse lehele *Facebooki* (Lisa 1). Lisaks saatis arendusjuht info üldlisti, kuhu postitatakse laagrite ja perepäevade kohta. Laagri kohta saadeti e-post kohe, kui laagri info oli kodulehel olemas. Kodulehel oli olemas otsevorm, mis oli ainuke viis, kuidas laagrisse registreerida. Lisainfo saamiseks oli antud ka publikuprogrammide kuraatori meiliaadress. Kohad said täis väga ruttu, 5. aprilli seisuga olid kohad täitunud. Laagris oli ka paar last, kes ei osalenud kõigil päevadel, selletõttu sai viimasel päeval paar uut õpilast juurde võtta, kes olid ootejärjekorras olnud.

“Sponsorlus on kahe osapoole vastastikune koostööle orienteeritud tehing, millest peavad kasu saama mõlemad.” Sponsorlus võib olla näiteks sündmuse või muu tegevuse imago ostmine piiritletud turustamiskommunikatsiooni eesmärkidel. (Noormets, 2009)

Kirjutasin potentsiaalsetele sponsoritele, kellest Saialille Pagariäri oli nõus toetama laagrit oma küpsistega (Lisa 2). Neile pakkusin muuseumi poolt kajastust muuseumi kodulehel ja laagri ürituse lehel *Facebookis* ning kaks perepäaset Mänguasjamuuseumisse.

2.3. Eelarve

Laagri eelarve tuli Mänguasjamuuseumi omakapitalist. Kulude alla läks söögimaterjal, mis oli kokku 170 eurot ning meisterdamise materjalid ja rekvisiidid, mis oli kokku 100 eurot. Kulude alla läheb ka kaks perepäaset muuseumisse, mis sai antud sponsorile. Laager oli tasuline, pilet maksis kolme päeva eest 50 eurot ja ühe päeva eest 20 eurot. Tuludeks oligi osalustasu, mis tuli kokku 720 eurot. Tulud läksid laagriks vajalike materjalide ja üldkulude katteks (küte, elekter, vesi, töjõukulud). Tulude alla võib liigitada ka sponsori ehk Saialille Pagariäri poolt saadud küpsised, mida sai lastele vahepalaks pakkuda ja mida jagus kõigiks kolmeks päevaks. (vt tabel 1)

Tabel 1. Eelarve tabel (Allikas: autori tehtud tabel)

Kulud	Summa €	Tulud	Summa €
Söögimaterjal	170	Piletitulu	720
Vajalikud materjalid, rekvisiidid	100	3 kg sponsori küpsiseid	Väärtuses 51.3
Kaks perepäaset sponsorile	40		
Kokku	310 €		771.3 €

2.4. Riskianalüüs

Üritused nõuavad teadmisi ja head planeerimist ning oluline on, et üritust korraldades moodustaks osa sellest ka ohutuse, tervise ja turvalisuse planeerimine (Säterhed, Hansson, Strandlund, T. Nilsson, D. Nilsson, Locken, Meimermond, 2012, lk 4).

Ohutuse planeerimisel tuleks juhinduda järgnevast:

- Ettenägemine ja ette mõtlemine, mis võib juhtuda ja selle võimalikud tagajärjed.
- Valmisolek tegutseda, mis tähendab, et tiimiliikmetel oleks täpne teave ja oskused, et tekkinud olukordi lahendada.
- Rikkekindlad mehhanismid, et kogu organisatsioon toimiks ka siis, kui juhtub midagi ettenägematut. (*ibid.*, lk 5)

Riskide maandamiseks koostas riskianalüüsi tabeli (Lisa 3). Suurimaks riskiks pidasin seda, et lapsed vigastavad end söögitegemise ja mängimise käigus. Võimalike riskidena tõin välja ka tulekahju tekke ahju ja pliidi kasutuse ajal ning Covid-19 viirusesse haigestumise. Vigastuste jaoks on Teatri Kodus olemas esmaabi karp, kus on sidemed, plaastrid ja desinfitseerimisvahendid. Haridusprogrammide kuraator on läbinud esmaabikursused. Olemas on ka tulekustuti ja tulekustutustekid. Muuseumis tehakse kaks kord aastas ohutuskoolitust ja olemas on ohuplaan nii inimeste kui ka museaalide jaoks. Varuväljapääsud on tähistatud vastavate siltidega.

Covid-19 viirusesse haigestumist hindasin madalaks, kuna aprilli lõpuks olid üleriigilised maskinõuded ja Covid tõendi nõuded kaotatud (COVIDi tõendi kontrollimise kohustus kaob 15. märtsist, 2022). Selle tõttu ei olnud ka laagril sellelaadseid piiranguid. Haigestumisi laagri käigus ei tekkinud, kuid vastasel korral oleks viirusesse nakatunu koju pidanud jääma ning kui nakatunu oleks tulnud laagrisse, siis ülejäänud laagripäevi poleks toimunud. Tulekahju söögitegemise ajal ei tekkinud, kuid üks laps vigastas end sõrme lõigates ja teine vigastas mängides enda põlve. Peale vigastuste tekkimist sidusime haavad kinni ning jälgisime nende enesetunnet.

2.5. Sotsiaalmajanduslik mõju

Eesti Konjunktuuriinstituudi uuringus “Eestis toimuvate kultuuri- ja spordisündmuste regionaalse majandusliku mõju hindamine ja analüüs” tuuakse välja, et kultuuri- ja spordiürituste majanduslik mõju regioonile on oluliselt suurem kui seda algselt hinnatakse. “Mujal maailmas teostatud uuringud on näidanud, et esmasele mõjule järgneb veel hulk järelmõjusid, mis jäävad kestma peale ürituse toimumist.” (Josing, Vahi, Lepane, Pulver, Reiman, Orro, Niklus, Randrüt & Jõekalda, 2012, lk 3)

“Üha enam püütakse rahvusvahelistes uuringutes arvestada majandusliku mõju kõrval ka muude mõjudega.” Majanduslike mõjude hindamist ei peeta enam piisavaks, et otsustada piirkondlike ürituste edukuse, vajalikkuse ja olulisuse üle. (*ibid.*, lk 14)

Meie ürituse puhul on tegemist pigem väikese laagriga, selletõttu võib öelda, et sellel pole Tartule suurt majanduslikku mõju. Eriti arvestades, et kõik laagris käinud lapsed on, kas Tartust või Tartumaalt. Küll aga on laagril suur mõju laste oskustele ja arengule. Laagri käigus õpivad lapsed esmaseid teadmisi söögitegemisest ja saavad juurde uued oskused. Laager arendab laste sotsiaalseid oskuseid ning suurendab julgust. Lisaks saavad lapsed õppida teistega arvestamist ja tutvuda uute inimestega. Laagritega on ka soov arendada lastes huvi erinevate muuseumide vastu, mille kaudu saavad lapsed õppida ajalugu ja tutvuda Eesti kultuuriga.

Kokkuvõtteks mõjutab laager lapsi positiivselt ja on kasulik nende üldarengule. Muuseumi haridusprogrammide eesmärk on kasvatada tulevasi kultuuritarbijaid ja –tegijaid. Need mõjud lastele võibki liigitada järelmõjude alla, mis jäävad ka peale laagrit kestma.

3. Refleksioon

Tartu Mänguasjumuuseumiga võtsin esimest korda ühendust detsembris 2021 ning leppisime kokkusaamise jaanuarisse. Algselt tutvustati mulle ruume ning küsiti, mida ma sooviksin seal korraldada. Sellises situatsioonis ei ole ma varem olnud, kus pean nii idee välja mõtlema ja olema ka vastutav. Võtsin nädalase mõtlemisaja ning andsin oma ideedest teada. Mõte müsteeriumi korraldada on mul ka varem olnud, kuigi pole olnud võimalust realiseerida ning

kuna see idee meeldis teistele tiimiliikmetele ka, siis võtsimegi selle töösse. Mõte teha seda koolivaheaja laagri ajal tundus ka mõistlik ja teostatav. Peale seda jäigi mu ülesandeks mõelda välja müsteeriumi põhimõte ning üsnagi ruttu tuli mõte teha see aarete ja hi käigus. Kuigi idee mulle meeldis, siis selline loov ülesanne oli mulle pigem võõras, seetõttu oli algselt üsna raske mõelda täpset ülesehitust ning kuidas see täpselt välja hakkab nägema.

Lisaks sellele pidin mõtlema, mis tegevusi võiksid lapsed veel teha. Ka laagrite korraldusega polnud ma varem kokku puutunud. Sellises rollis, kus pean ise ideed välja mõtlema ja teostama, olin esimest korda, kuid see oligi huvitav väljakutse. Lastega pole ma varem töötanud, nii et ka see oli uus kogemus. Puudus täpne ettekujutus, kuidas lapsed võivad laagris käituda, kuid kuna minuga olid tiimis inimesed, kes on varem laagreid korraldanud, siis uskusin, et laager õnnestub.

Turunduse ja sponsorlusega olin varem kokku puutunud ja oskusi saanud praktikate käigus praktiseerida. Tänu sellele ei olnud see osa korraldustööst mulle võõras, eriti kuna tegemist oli väiksema üritusega.

Kokkuvõttes kõik sujus hästi ning ka lapsed jäid laagriga rahule, mille üle on hea meel. Sain panna end proovile, eriti loomingulisest poolest. Eriti on rõõm tõdeda, et Mänguasjamuuseum hakkab sama stsenaariumi järgi pakkuma muuseumitundi, mis on mõeldud koolidele klassiõhtu sisustamiseks. Tore, et sain selle tekkesse panustada.

Kokkuvõte

Käesolevas töös andsin ülevaate oma loov- praktilise lõputöö vaheajalaagri “Teatridetektiivide” korralduslikust poolest. Laager toimus Tartu Mänguasjamuuseumis 2022. aasta kevadvahelajal, mis kestis kolm päeva ning see oli mõeldud algklassilastele. Seekordne laager keskendus müsteeriumi lahendamisele.

Antud töö koosnes kolmest osast, kus analüüsisin Tartu Mänguasjamuuseumi kui organisatsiooni, kirjeldasin laagri korraldusprotsessi ning panin kirja eneserefleksiooni. Lisades on olemas ka turundustekst, sponsorkiri ja riskianalüüs.

Laagri eesmärk oli pakkuda lastele meeldejäädavat ajaviitmise viisi ning õpetada uusi oskusi. Suurem eesmärk oli katsetada müsteeriumi teemalist aarete jahti, mida saab tulevikus kasutada eraldi muuseumitunnina. Kokkuvõtteks saab öelda, et laager õnnestus ning lastele meeldisid nii aarete jaht kui ka muud tegevused. See annab aluse ka edaspidi laagris katsetamiseks erinevate tegevustega, mida saab lisaks laagritele programmi viia muuseumitundidena.

Minu jaoks oli tegemist uue kogemusega, kus sain ennast erinevates olukordades proovile panna ning neist õppida. Samuti sain rakendada juba olemasolevaid teadmisi. Olen tänulik nii kogemuse kui võimaluse üle.

Kasutatud allikad

COVIDi tõendi kontrollimise kohustus kaob 15. märtsist. (2022). Vaksineeri.

<https://vaksineeri.ee/uudised/covidi-toendi-kontrollkohustus-kaob-15-martsist/>

Josing, M., Vahi, T., Lepane, L., Pulver, B., Reiman, M., Orro, E., Niklus, I., Randrüt, S., & Jõekalda, P. (2012). *Eestis toimuvate kultuuri- ja spordisündmuste regionaalse majandusliku mõju hindamine ning analüüs*. Eesti Konjunktuuriinstituut.

https://www.ki.ee/publikatsioonid/valmis/Kultuuri_ja_spordisundmuste_majanduslik_moju.pdf

Kreegimäe, K. (2012). Organisatsiooni eesmärgid.

<https://organisatsioon.weebly.com/organisatsiooni-eesmaumlrjid.html>

Kreegimäe, K. (2012). Organisatsiooni mõiste.

<https://organisatsioon.weebly.com/organisatsiooni-motildeiste.html>

Kruusvall, P. (s.a). Sündmusturundus/üritusturundus.

<https://sisu.ut.ee/turunduskommunikatsioon3/s%C3%BCndmusturundus%C3%BCritusturundus>

Muuseumi ajaloo. (s.a). Tartu Mänguasjamuuseum ja Teatri Kodu,

<https://www.mm.ee/muuseum-ja-naitused/muuseumi-ajaloost>, (02.05.2022).

Noormets, J. (2009). Sponsorlus spordis. [Loengukonspekt]. Tallinna Ülikool.

<https://www.tlu.ee/opmat/ts/TSK6005/ekursus%20TSK6005/5.2%20Loeng%20IV%20slaidid.pdf>

Nurmoja, M. (2003). *Organisatsioonikäitumine*. Tallinn: Sisekaitseakadeemia.

<https://digiriul.sisekaitse.ee/bitstream/handle/123456789/348/Organisatsioonik%c4%86%c2%a4itumine.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Projektijuhtimine. (s.a). T-Kit käsiraamat.

https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47261203/2_project.pdf/89a4719d-77ea-4ab9-a755-0e13da3a9955

Säterhed, P., Hansson, M. Strandlund, J., Nilsson, T., Nilsson, D., Locken, M.,

Meimermond, A. (2012). Event Safety Guide. Swedish Civil Contingencies Agency.

<https://rib.msb.se/filer/pdf/26172.pdf>

Tartu Mänguasjamuuseumi põhimäärus. (2020). RT IV, 07.08.2020, 3.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/407082020003>

Tartu Mänguasjamuuseumi strateegiline arengukava aastateks 2019-2023. (2019).

https://tartu.ee/sites/default/files/uploads/Uudised/Manguasjamuuseumi_AK_2023.pdf

Uverskaja, E. ja Papp, Ü-M. (2012). Organisatsiooni olemus ja identiteet.

https://www.tlu.ee/opmat/in/Organisatsiooni%20alusuuring/2_organisatsiooni_olemus_ja_identiteet.html

Uverskaja, E. ja Papp, Ü-M. (2012). Organisatsiooni sisekeskkond: kultuur ja struktuur.

https://www.tlu.ee/opmat/in/Organisatsiooni%20alusuuring/5_organisatsiooni_sisekeskkond_kultuur_ja_struktuur.html

Lisa 1. Kodulehel olev reklaam laagriks

Aprilli koolivaheajalaager mänguajamuuseumis kannab nime "TEATRIDEKTEKTIIVID".

Kevadisel koolivaheajal, 25.- 27. aprillil ootame 7-11-aastaseid lapsi kolmepäevasesse teatridetektiivide laagrisse, kus õpime erinevaid salakirju, meisterdame päris iskliku periskoobi ja osaleme põneval aardejahil.

1. PÄEV - Salakirjapäev. Õpime erinevaid salakirju ning koostame ka päris enda salakirja.
2. PÄEV - Meisterdamise päev. Meisterdame endale periskoobi ning selgitame välja, mida sellega teha saab.
3. PÄEV - Detektiivimängu päev. Mängime detektiive ja lahendame aardejahi käigus ühe põneva müsteeriumi. Kostüümid valime vastavalt rollidele!

Kõigil päevadel toimub laager Tartu Mänguajamuuseumis kella 11-15.

Laagritasu kolme päeva eest on 50 eurot ja üksiku päeva tasu 20 eurot, tasu sisaldab lõunasööki.

Lastelaagri lõunapause toetab Saialill Pagariäri.

* Sobib vanusele 7-11.

* Registreerimine ainult sellel kodulehel oleva otsevormi kaudu! *

Lisainfo laagri kohta: xxx.xxx@mm.ee

Laagrisse mahub 15 last.

NB! Erivajadusega lapsed saavad osaleda ainult koos saatjaga.

Lisa 2. Sponsorkiri

Tere

Kirjutan Teile Tartu Mänguasjamuuseumist ja Teatri Kodust, kus oleme korraldamas lastelaagrit algklassilastele. Laager on kolmepäevane ning hõlmab ka söögitegemist laste enda poolt. Laager leiab aset 25.- 27. aprill.

Koos söögi valmistamisega on lastel iga päev kokku 4 tundi tegevusi. Mõtlesime neile maiustamiseks pakkuda Saialille küpsiseid. Kas oleksite nõus meid oma toodetega sponsoreerima?

Omalt poolt pakuksime kajastust Saialillele sotsiaalmeedias ja kodulehel. Lisaks ka pääsmeid Tartu Mänguasjamuuseumisse.

Lugupidamisega

Karoliina Arus

Lisa 3. Riskianalüüs laagritele

Tabel 2. Riskianalüüs (Allikas: autori tehtud tabel)

T- tõenäosus, M- mõju.

Mida arvame juhtuvat?	T	M	Riski suurus (TxM)	Kus?	Millal?	Mida on võimalik teha selle vältimiseks?	Mida teha, kui see siiski juhtub?	Vastutaja
Lapsed vigastavad end söögitegemise ja mängimise käigus	5	3	15	Teatri Kodu lastestudio ruumides ja köögis	Laagri ajal	Jälgida lapsi ning paluda neil olla ettevaatlik, eriti nuga käsitledes	Väikesema vigastuse korral ravida haava, suurema vigastusega kutsuda kiirabi	Kõik
Tulekahju söögitegemise ajal	1	5	5	Teatri Kodu lastestudio köögis	Laagri ajal	Valvata töötavaid elektriseadmeid ja lülitada need peale kasutamist välja	Kutsuda tuletõrje, püüda tulekustutiga väiksemat leeki kustutada, evakueerida majast	Haridusprogramide kuraator
Covid-19 viiruse levik	2	4	8	Teatri Kodu ruumides	Laagri ajal ja peale laagrit	Paluda laagrisse tulla tervena	Teavitada kõiki viiruse levikust, jätta ära ülejäänud laager	Publiku programide kuraator

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Karoliina Arus,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose “Vaheajalaager "Teatridetektiivid””, mille juhendajateks on Katrin Vask ja Jorma Sarv, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Karoliina Arus

15.05.2022